

Vilniaus Universitetas
Matematikos ir informatikos fakultetas
Ekonometrinės analizės katedra

Kursinis darbas

Įskaitinių eismo įvykių Lietuvos keliuose analizė

Atliko: Linas Šyvis ir Kornelijus Samsonas

Vadovas: prof. Vydas Čekanavičius

VILNIUS 2016

Turinys

Santrauka	2
Įvadas	2
Tvarkome duomenis	2
Tvarkom Blaivumo stulpelį	3
Tvarkom Meteo salygų stulp.	3
Įvykių sk. 1000-iui gyventojų didžiausiuose miestuose grafikas.	4
Tikrinam įvykių priklausomybę nuo amžiaus	7
Forecastinam autoįvykius	7
Kaltininku procentas miestuose (Vyrai/Moterys)	8
koreliacijos	8
Išvados	9
Literatūra	10

Santrauka

Darbe nagrinėjami 2003-2015m. laikotarpyje registruoti įskaitiniai eismo įvykiai Lietuvos keliuose. Duomenyse pastebimi egzistuojantys ryškūs eismo įvykių skirtumai didžiuosiuose Lietuvos miestuose, bei stipri fluktuacija skirtingais laikotarpiais. Nagrinėjant duomenis įvairiais skerspjūviais gauti rezultatai atskleidžia įvairias priemones ir priežastis, dėl kurių atsiranda šie skirtumai.

Įvadas

Reikalingi užduotims paketai.

```
library(fpp)
library(dplyr)
```

Nuskaitytume duomenis.

```
rawdata <- read.csv2("2003-2015.csv", header = T)
gyventojai <- read.csv2("gyventojai.csv", header = T, skip = 1)
kor <- read.csv2("koreliacijos.csv", header = T)
```

Tvarkome duomenis

Paliekame tik 5 didžiuosius miestus

```
miestai <- c("Vilniaus m. sav.", "Kauno m. sav.", "Klaipėdos m. sav.", "Siauliu m. sav.",
            "Panevezio m. sav.")
data <- subset(rawdata, Vieta %in% miestai)
```

Turime stulpelius “Gimimo data” ir “Stazas”. Jų reikšmės tikėtinai stipriai koreliuoja, patikrinkime. Pertvarkysime stulpelio “Gimimo data” reikšmes taip, kad matytume eismo įvykio dalyvio amžių ir patikrinsime amžiaus koreliaciją su “Stazo” reikšmėmis.

Stulpelį “Gimimo data” pertvarkome į “Amzius”.

```
Amzius <- as.numeric(format(Sys.Date(), format = "%Y")) - as.numeric(format(as.Date(data$Gimimo_data,
                                     format = "%Y"), format = "%Y"))
data <- cbind(data, Amzius)
```

Dabar turime eismo įvykių dalyvių amžių, kuro koreliaciją su stažu galime patikrinti.

Patikrinsime koreliaciją.

```
sum(is.na(data$Stazas))
```

```
## [1] 8184
```

```
sum(is.na(data$Amzius))
```

```
## [1] 1316
```

```
cor(data$Amzius, data$Stazas, use = "pairwise.complete.obs")
```

```
## [1] 0.7957286
```

Tvarkom Blaivumo stulpelį

Matome, kad stulpelį “Blaivumas” sudaro 6 skirtingos reikšmės. Sutrauksime jas visas į “Blaivus” ir “Neblaivus”.

```
data[data[, "Blaivumas"] %in% c("Apsvaiges nuo narkotiniu, psichotropiniu ar kitu psichika veikianciu m  
"Atsisake buti patikrintas", "Neblaivus"), "Blaivumas"] <- "Neblaivus"  
data$Blaivumas <- factor(data$Blaivumas)  
table(data$Blaivumas)
```

```
##
##      Blaivus  Neblaivus
##      21615      2244
```

Tvarkom Meteo salygų stulp.

```
data[data[, "Meteorologines_salygos"] == "Lijundra", "Meteorologines_salygos"] <- "Lietus"
data[data[, "Meteorologines_salygos"] == "Puga", "Meteorologines_salygos"] <- "Sniegas, krusa"
data$Meteorologines_salygos <- factor(data$Meteorologines_salygos)
table(data$Meteorologines_salygos)
```

```
##
##      Apsiniauke      Giedra      Lietus      Rukas Sniegas, krusa
##      8761      12660      2027      141      516
## Stiprus vejas
##      19
```

Kai kurie stulpeliai turi NA reikšmių, reikia jas pašalinti.

```
salinamieji <- c("Lytis", "Apgadintu_transporto_priemoniu_skaicius", "Pilietybe",
  "Neigalumas", "Blaivumas", "Amzius")
ndata <- data[complete.cases(data[salinamieji]), ]
sapply(lapply(ndata, is.na), sum)
```

##	Vieta	
##	0	
##	Data	
##	0	
##	Laikas	
##	0	
##	Dalyviu_skaicius	
##	0	
##	Zuvusiu_skaicius	
##	0	
##	Suzeistu_skaicius	
##	0	
##	Dalyvavusiu_transporto_priemoniu_skaicius	
##	0	
##	Apgadintu_transporto_priemoniu_skaicius	
##	0	
##	Kelio_reiksme	
##	20823	
##	Dangos_rusis	
##	0	

```
##                                Dangos_bukle
##                                0
##                                Paros_metas
##                                0
##                                Meteorologines_salygos
##                                0
##                                Kelio_kreive
##                                0
##                                Atitvarai
##                                0
##                                Eismo_ivykio_dalyvio_kategorija
##                                0
## KET_pazeidimas_del_kurio_ivyko_eismo_ivykis
##                                0
##                                Lytis
##                                0
##                                Pilietybe
##                                0
##                                Gimimo_data
##                                0
##                                Neigalumas
##                                0
##                                Saugos_dirzas
##                                9588
##                                Oro_pagalviu_suveikimas
##                                15707
##                                Vairuotojo_kvalifikacija
##                                5080
##                                Stazas
##                                6275
##                                Blaivumas
##                                0
##                                Kaltas
##                                0
##                                Amzius
##                                0
```

Pašalinome NA reikšmes (stulpeliuose, kuriuose NA > 5000, NA palikome, kad neprarastume didžiosios dalies duomenų).

5 didžiausius Lietuvos miestus lyginsime pagal įvykius 1000-iui gyventojų.

Sukuriame rodiklį 1000 gyventojų.

```
tukst <- gyventojai[,3]/1000
gyventojai <- cbind(gyventojai, tukst)
```

Įvykių sk. 1000-iui gyventojų didžiausiuose miestuose grafikas.

****Skačiuojame mėnesinį įvykių skaičių.**

```
by_month <- group_by(data, format(as.Date(data$Data, format = "%Y-%m-%d"), "%Y-%m"),
  Vieta)
agreguoti <- summarise(by_month, sum(Kaltas), sum(Dalyviu_skaicius), sum(Suzeistu_skaicius),
  sum(Zuvusiu_skaicius))
```

```
colnames(agreguoti) <- list("Data", "Vieta", "Ivykiai", "Dalyviai", "Suzeisti",
  "Zuve")
```

****Išsaugome didžiųjų miestų įvykių skaičių ir gyventojų laiko eilutes.**

```
ivykiusk <- function(i)
  ts(agreguoti[agreguoti$Vieta == i, "Ivykiai"], start=c(2003,1), frequency = 12)

gyvsk <- function(i)
  ts(rep(gyventojai[gyventojai$Vieta == i, "Visi"], each = 12), start = c(2003,1), frequency = 12)

ivykiai <- sapply(miestai, ivykiusk)
names(ivykiai)<-sprintf(miestai)
gyven <- sapply(miestai, gyvsk)
names(gyven)<-sprintf(miestai)

tukst <- function(i)
  ivykiai[,i] * 1000 / gyven[,i]

tukstgyv <- ts(sapply(miestai, tukst), start = c(2003,1), frequency = 12)
names(tukstgyv)<-sprintf(miestai)
```

Brėžiame grafiką.

```
plot(0, type = "n", xlim = c(2003,2015), ylim = c(0,0.3), yaxs="i", xaxs="i", main = "Įvykių skaičius 1000 gyv.")
```

```
## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių skaičius 1000-iui'
## gyventojų' in 'mbsToSbcs': dot substituted for <c4>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių skaičius 1000-iui'
## gyventojų' in 'mbsToSbcs': dot substituted for <ae>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių skaičius 1000-iui'
## gyventojų' in 'mbsToSbcs': dot substituted for <c5>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių skaičius 1000-iui'
## gyventojų' in 'mbsToSbcs': dot substituted for <b3>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių skaičius 1000-iui'
## gyventojų' in 'mbsToSbcs': dot substituted for <c4>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių skaičius 1000-iui'
## gyventojų' in 'mbsToSbcs': dot substituted for <8d>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių skaičius 1000-iui'
## gyventojų' in 'mbsToSbcs': dot substituted for <c5>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių skaičius 1000-iui'
## gyventojų' in 'mbsToSbcs': dot substituted for <b3>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių sk. 1000 gyv.' in
## 'mbsToSbcs': dot substituted for <c4>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių sk. 1000 gyv.' in
## 'mbsToSbcs': dot substituted for <ae>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių sk. 1000 gyv.' in
## 'mbsToSbcs': dot substituted for <c5>

## Warning in title(...): conversion failure on 'Įvykių sk. 1000 gyv.' in
## 'mbsToSbcs': dot substituted for <b3>
```

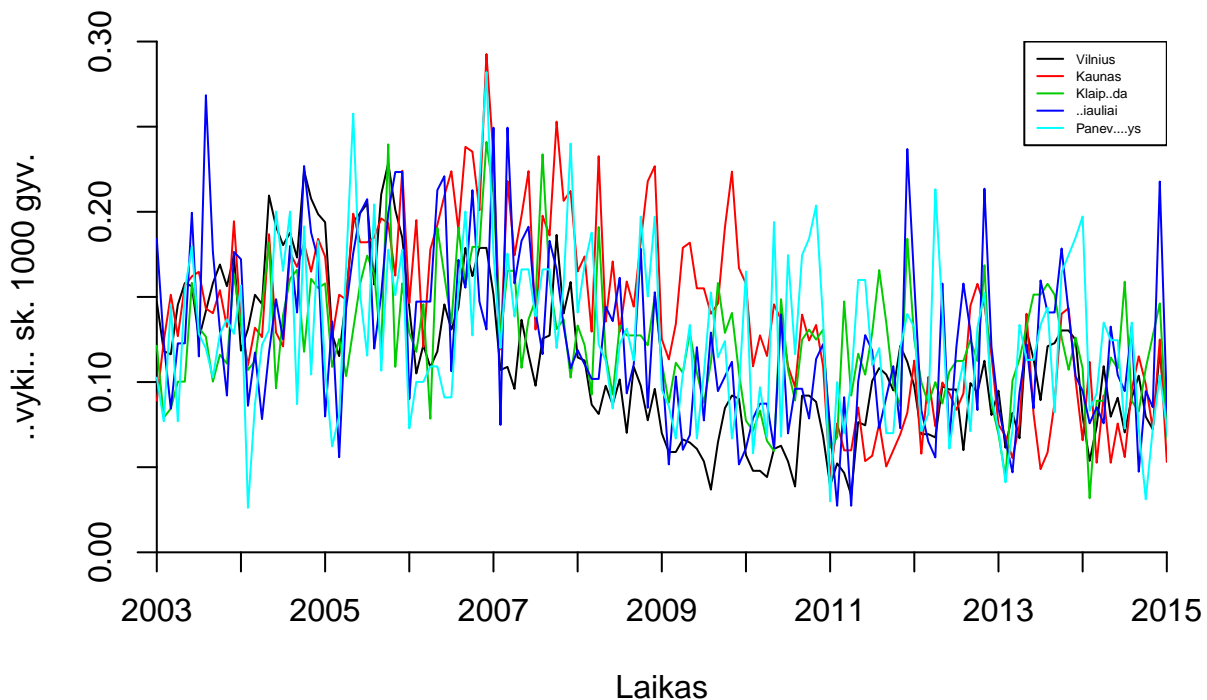
```

par(xaxp=c(2003, 2015, 12), yaxp=c(0, 0.3, 6))
axis(1)
axis(2)
for(i in 1:5)
  lines(tukstgyv[,i], col = i, lwd = 1)
legend("topright", col = c(1:5), lty = 1, lwd = 1, legend = c("Vilnius", "Kaunas", "Klaipėda", "Šiauliai", "Panevėžys"))

## Warning in text.default(x, y, ...): conversion failure on 'Klaipėda' in
## 'mbcsToSbcs': dot substituted for <c4>
## Warning in text.default(x, y, ...): conversion failure on 'Klaipėda' in
## 'mbcsToSbcs': dot substituted for <97>
## Warning in text.default(x, y, ...): conversion failure on 'Šiauliai' in
## 'mbcsToSbcs': dot substituted for <c5>
## Warning in text.default(x, y, ...): conversion failure on 'Šiauliai' in
## 'mbcsToSbcs': dot substituted for <a0>
## Warning in text.default(x, y, ...): conversion failure on 'Panevėžys' in
## 'mbcsToSbcs': dot substituted for <c4>
## Warning in text.default(x, y, ...): conversion failure on 'Panevėžys' in
## 'mbcsToSbcs': dot substituted for <97>
## Warning in text.default(x, y, ...): conversion failure on 'Panevėžys' in
## 'mbcsToSbcs': dot substituted for <c5>
## Warning in text.default(x, y, ...): conversion failure on 'Panevėžys' in
## 'mbcsToSbcs': dot substituted for <be>

```

..vyki.. skai..ius 1000–iui gyventoj..

[Reikalingi komentarai] **Pagalbiniai stulpeliai**

```

diena <- ndata$Paros_metas == "Diena"
diena <- diena * 1

```

```

moteris <- ndata$Lytis == "Moteris"
moteris <- moteris * 1
asfaltas <- ndata$Dangos_rusis == "Asfaltbetonis, cementbetonis"
asfaltas <- asfaltas * 1
zvyras <- ndata$Dangos_rusis == "zvyrkelis"
zvyras <- zvyras * 1
slapia <- ndata$Dangos_bukle == "slapia"
slapia <- slapia * 1
giedra <- ndata$Meteorologines_salygos == "Giedra"
giedra <- giedra * 1

ndata <- cbind(ndata, diena, moteris, asfaltas, zvyras, slapia, giedra)

```

Sukuriam miestų lenteles

```

by_year <- group_by(ndata, format(as.Date(ndata$Data, format="%Y-%m-%d"), "%Y"), Vieta)
metiniai <- summarise(by_year, sum(Kaltas), sum(data$Blaivumas == "Neblaivus", na.rm=T), sum(diena)/sum(diena),
colnames(metiniai) <- list("Data", "Vieta", "Ivykiai", "Neblaivus", "Diena", "Moteris", "Asfaltas", "Zvyras")

vilnius <- data.frame(metiniai[metiniai$Vieta == "Vilniaus m. sav.", 5:10])
kaunas <- data.frame(metiniai[metiniai$Vieta == "Kauno m. sav.", 5:10])
siauliai <- metiniai[metiniai$Vieta == "Šiaulių m. sav.", 5:10]
panevezys <- metiniai[metiniai$Vieta == "Panevėžio m. sav.", 5:10]
klaipeda <- metiniai[metiniai$Vieta == "Klaipėdos m. sav.", 5:10]

chisq.test(vilnius[,i], kaunas[,i])

```

```

## Warning in chisq.test(vilnius[, i], kaunas[, i]): Chi-squared approximation
## may be incorrect

```

```

##
## Pearson's Chi-squared test
##
## data: vilnius[, i] and kaunas[, i]
## X-squared = 156, df = 144, p-value = 0.2335

```

Matome, kad $p\text{-value} < 0.05$, vadinasi H_0 atmetam. Proporcijos statistiškai reikšmingai skiriasi. Patikrinkime tarp kurių miestų proporcijos yra statistiškai reikšmingai skirtingos.

Proporcijos statistiškai reikšmingai skiriasi tarp Šiaulių m. sav. ir Panevėžio m. sav. ir tarp Vilniaus m. sav. ir Panevėžio m. sav. Patikrinkime, ar Šiauliuose/Vilniuje įvykių dėl neblaivių vairuotojų kaltės yra statistiškai reikšmingai daugiau negu Panevėžyje.

Paaiškėjo, kad Šiauliuose/Vilniuje įvykių dėl neblaivių vairuotojų kaltės yra statistiškai reikšmingai daugiau negu Panevėžyje.

Tikrinam įvykių priklausomybę nuo amžiaus

Forecastinam autoįvykius

Tikrinsime hipoteze ar Vilniaus mieste eismo įvykiu kaltininkai dažniau yra Vyrai nei moterys.

$H_0 = V \text{ sk.} =$

Kaltininku procentas miestuose (Vyrų/Moterys)

Kaltininku procentas Vilniaus mieste.

Kaltininku procentas Kauno mieste.

Kaltininku procentas Šiaulių mieste.

Kaltininku procentas Klaipėdos mieste.

Kaltininku procentas Panevėžio mieste.

Tikrinsime hipotezę ar Vilniaus mieste eismo įvykių kaltininkai dažniau yra Vyrų nei moterys.

koreliacijos

Palyginti žuvusių/sužeistų mėnesinius vidurkius tarp laikotarpio ir vietos. Ar skiriasi įvykių skaičius naktį ir dieną?

Išvados

Literatūra

- <https://www.epolicija.lt/atviri-duomenys>
- <http://osp.stat.gov.lt>
- <http://www.lakd.lt>
- <http://www.lkpt.lt>